

Ukrainas historia – en översikt

Ukrainas historia – en översikt

Geografi och befolkning.

Till ytan är Ukraina ungefär 2,5 gånger så stort som Sverige.

Befolkningen uppgår till cirka 45 miljoner.

Huvudstad är Kiev (Kyiv) med nästan 3 miljoner invånare.

Invånarantal andra stora städer (cirka):

Charkiv	1,5 miljoner
Dnipro	1,0 miljoner
Donetsk	980 tusen
Odessa	980 tusen

Bergskedjan Karpaterna ligger i väster. Dess högsta punkt är 2.61 meter.

Floden Dnepr går genom hela landet. Andra stora floder är Dnestr, Donetsk och Bug.

Svarta havet

100 km

© Utrikespolitiska institutet

Ukrainas natur

Ukraina präglas av de enorma stäppmarkerna omgivna av bergskedjor.

Jordbruket tillhör världens främsta genom den fina "lössjorden".

De stora floderna bryts av i sjöar på många ställen. Sjöarna ger både driksvatten och näring till turism.

Vid gränsen ot Rumänien finns saltsjöar.

I nordväst växer stora skogar som på många ställen genomkorsas av vid träsk.

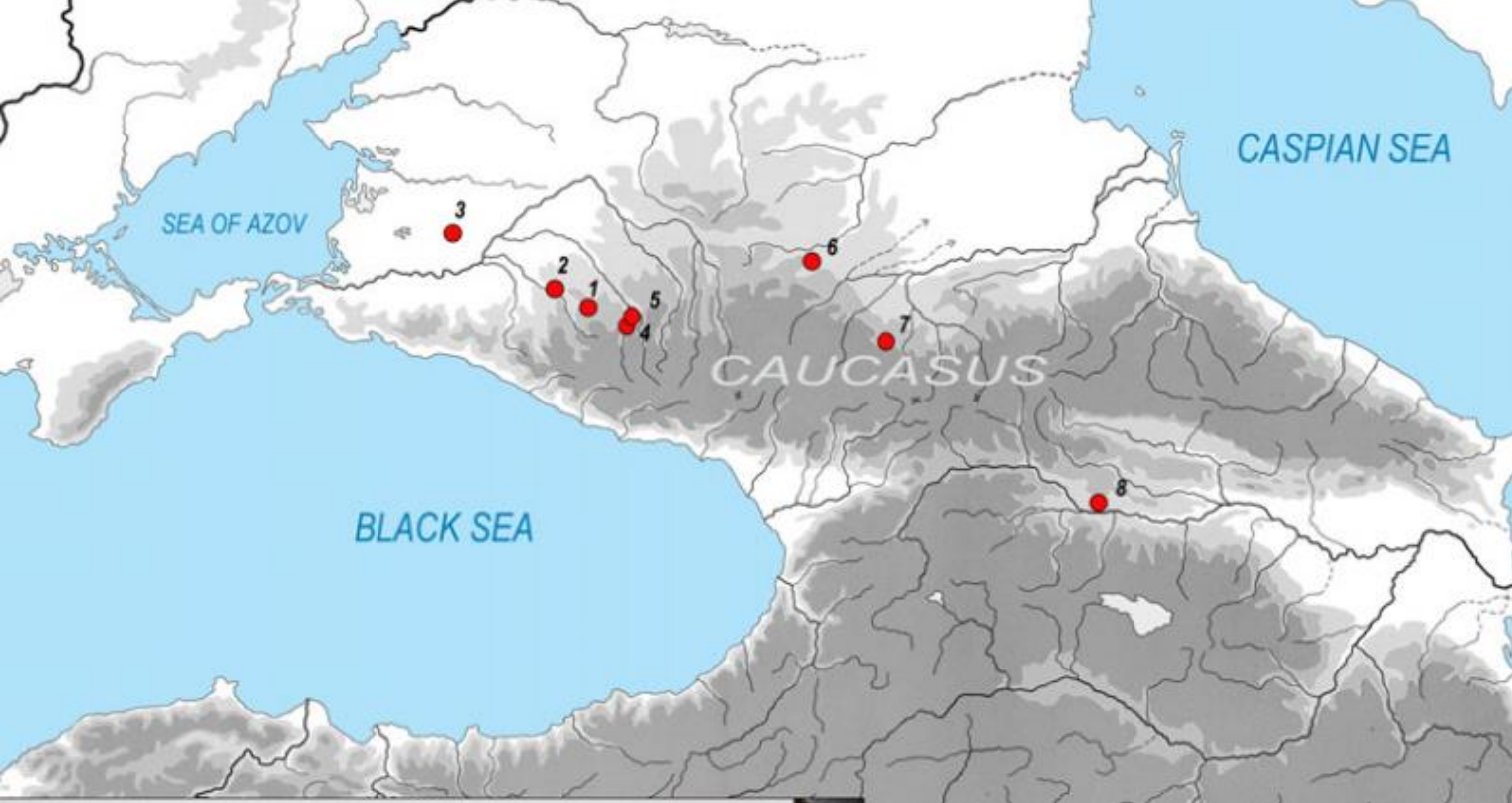
I de sydöstra bergen bryts kol, järn och andra mineraler. Tung industri präglar området. Regionen kallas Donbas.

Den Pontiska slätten domnerar området.

Kosackfolk har kunnat leva fritt under långa perioder på de vidsträckta stäpperna.

Förhistoria.

För omkring 40 000 år sedan kom människor, betecknade som Homo Sapiens, till Europa. Människorna kom sannolikt från ett urhem i östra Afrika.

Folket levde på jakt, fiske och att samla ätbara naturprodukter.

Från Mesopotamien och Turkiet gick människor norrut genom *Kaukasus* under flera tusen år.

Ett antal toppar i Kaukasus uppnår höjder över 5 000 meter. Europas högsta berg finns här. Berget heter Elbrus och är 5 642 meter.

Mellan de höga bergen löper dalgångar där människor under alla tider kunnat ta sig fram.

Levnadsvillkoren var ganska gynnsamma norr om Svarta havet.

Maykopkulturen.

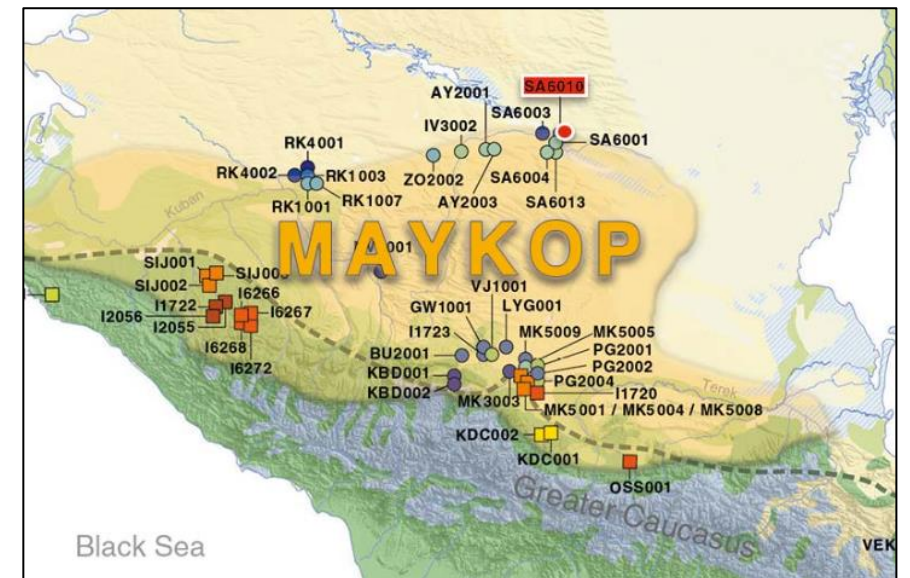
För cirka 5 500 år sedan uppstod öster och nordost om Svarta havet en av världens äldsta bronskulturer.

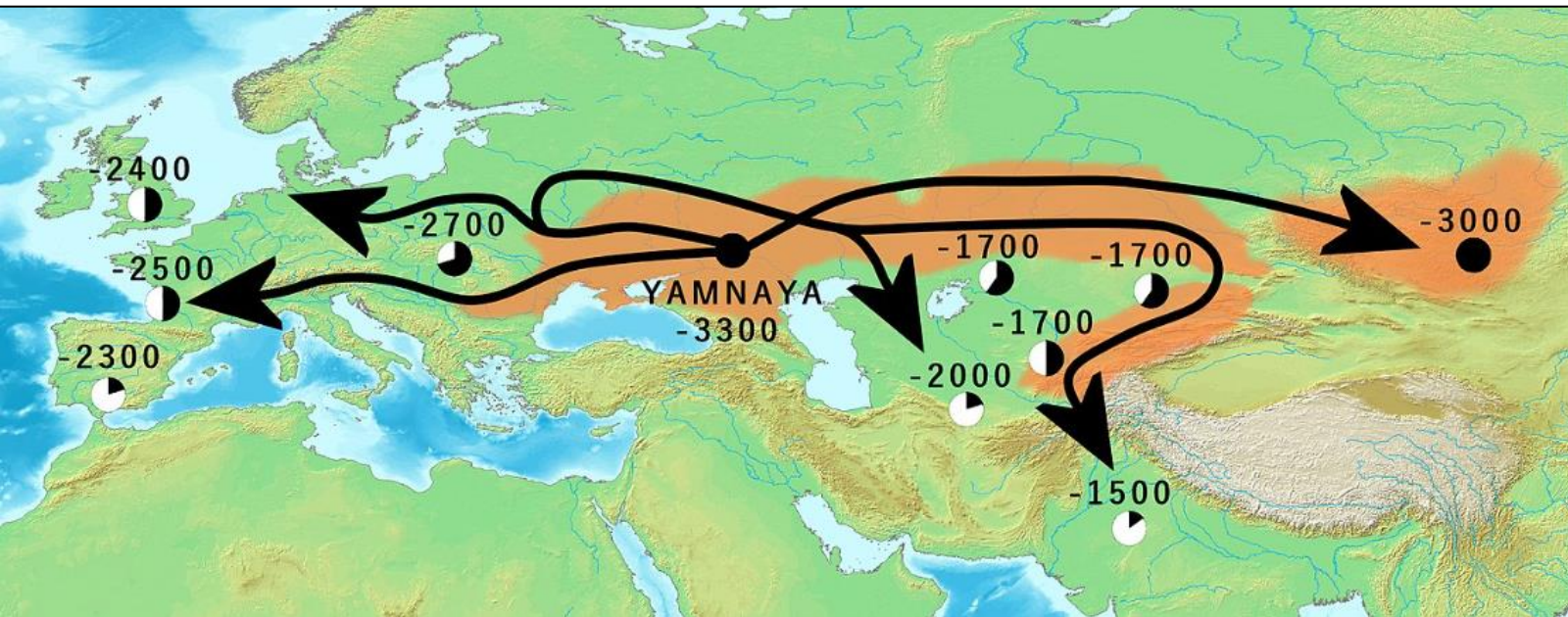
Kulturen har fått namnet "Maykop".

Strax öster om Maykop hade kulturen "Leyla-Tepe" uppstått cirka 500 år tidigare.

Kaukasusområdet innehåller ytterst gamla lämningar som har upptäckts och där utgrävningar fortfarande pågår.

Fantastiska guldföremål har hittats från Maykopkulturen.

Yamnakulturen.

Norr om Svarta havet ligger den Pontiska stäppen. För cirka 4.500 år sedan levde Yamnafolket på på denna enorma stäpp.

Yamnafolket anses ha varit en blandning av folk från Sibirien och Mellanöstern.

Yamna var en mycket framgångsrik herdekultur. Man började använda hästar som livsmedelsreserv. Så småningom mjölkade man hästarna och började också rida på dem.

Herdarna byggde vagnar som kunde dras av hästar. Därmed kunde man lättare röra sig snabbt över stora landtytor.

Yamnafolket började förflytta sig västerut för cirka 4 700 år sedan. Man kom ända till västra Europa och Skandinavien vilket har påvisats via DNA-forskning.

Indoeuropeiska språket.

Svenska språket tillhör gruppen indoeuropeiska språk. Forskarna har länge grubblat över dess ursprung och spridning.

Via DNA-analyser och moderna arkeologiska metoder tror man nu att Yamnafolket till stor del spred det indoeuropeiska språket när folket flyttade västerut.

Skyterna 700-200 f.Kr

Under perioden 700-200 f.Kr dominerade de aggressiva skyterna området norr om Svarta havet och Kaspiska havet.

Den enorma Pontiska stäppen dominerar området. Här blandades folk med olika etnicitet. Skyterna anses vara bra på att assimilera nya folk.

Skyterna var både nomader och fasta jordbrukare. Expansionen söderut mot främre orienten stoppades och skyterna tvingades utvidga sitt levnadsområde ännu längre ut på stäppen.

Under 500- och 400-talen f.Kr övergick skyterna allt mer från nomadlivet och började idka handel med grekiska stadsstater som låg vid norra kusten av Svarta havet. De mest kända grekiska stadsstaterna utgjordes av Olbia och Cherson.

Slavhandeln var utbredd mellan skyter och greker.

Under 300-talet f.Kr var det skytiska dominansen som störst och mäktigast.

Särskilt utvidgades riket västerut. Där mötte man bland annat Filip II av Makedonien i strid år 339 f.Kr. Filip II var Alexander den stores far.

Som nomader levde man ett ganska enkelt liv under svåra förhållanden på stäppen. Efter hand utvecklades både klädsel, verktyg och vapen.

Fantastiska guldföremål har upphittats efter skyterna.

Tyras och Niconia vid floden Dnestrs mynning.

Olbia vid floden Dneprs mynning.

Grekiska handelsplatser 700 f.Kr.

Grekerna började under 700-talet f.Kr bygga permanenta handelsplatser utmed kusten i norra delen av Svarta havet.

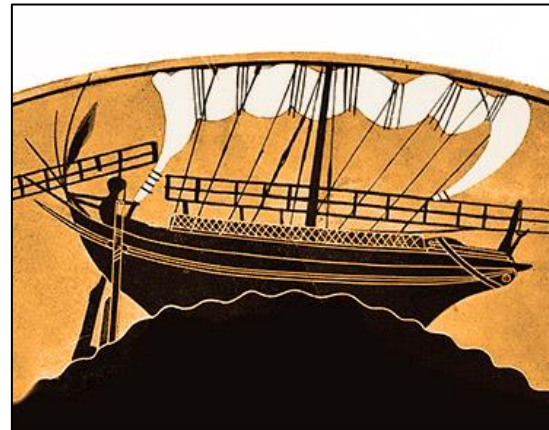
Det var behovet av mat och födoämnen som i första hand drev grekerna.

Bland större handelsplatser fanns Tyras, Niconia och framförallt Olbia. Grekerna kallade Olbia "rikedomens stad".

I Grekland betraktade man ofta andra folk utanför landet såsom "barbarer". Men de människor som bedrev handel hade en mer pragmatisk inställning till och kom bra överens med folken norr om Svarta havet.

Grekerna blev mycket beroende av import av säd från norra Svarta havet. De grekiska stadsstaterna började bli överbefolkade.

Historikern Herodotos har nedtecknat mycket om den grekiska handeln mot norra Svarta havet.

SARMATIANS IN UKRAINE

300 BC – 400 AD

Sarmaterna 300 f.Kr.

Sarmaterna levde strax väster om det Skytiska området. Troligen var sarmaterna ett iranskt ryttarfolk. Man tror att de etablerade sig i området från omkring 300 f.Kr.

Sarmaterna efterträdde skyterna som härskare norr om Svarta havet.

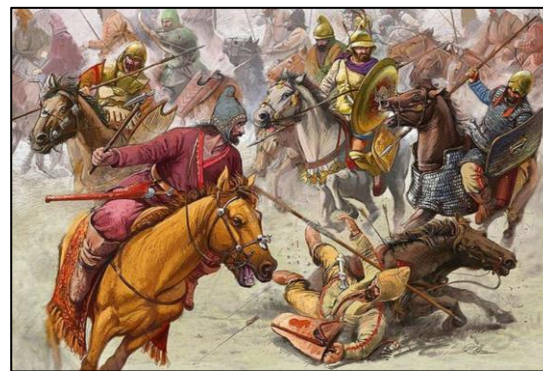
Gåtfulla historier har spritts om sarmaterna. Enligt sägnen fanns kvinnliga krigare bland dem. Kanske var det de sagoomspunna amazonerna?

Likt skyterna tillverkade sarmaterna utomordentliga konstföremål. Oftast med guld som material.

Sarmaterna var mycket skickliga och modiga krigare. Uppvuxna på stäppen behärskade de hästen fullkomligt med samtidig användning av vapen.

Förmodligen under tryck från andra folk drog sarmaterna till dagens Ukraina, Ungern och Rumänien.

Man stötte då ihop med det romerska riket. I Rom finns strider med sarmaterna avbildade.

Hunnerna under Attila (370-453 e.Kr).

Troligen kom hunnerna från området i nuvarande Kirgizistan. Hunnerna tog sig västerut och kom omkring år 370 till området norr om Svarta havet.

Detta startade i sin tur enorma vågor av folkvandringar västerut mot Europa.

I nuvarande Ungern anlade hunnerna en bas för västra Europa.

Under ledning av den beryktade Attila (406-453 ca) erövrade hunnerna gigantiska områden långt in i Europa.

Hunnerna anses ha varit mycket grymma och barbariska. Fortfarande används namnet hunner som skällsord i östra Europa.

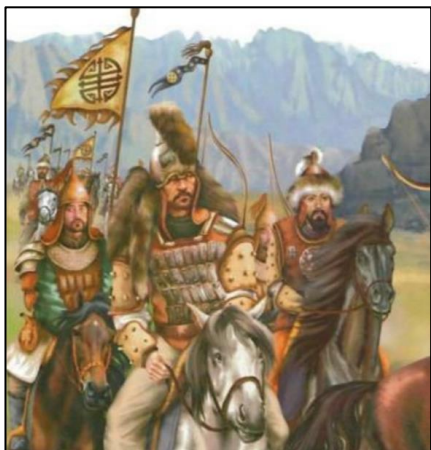
En armé bestående av romare och germaner lyckades år 451 besegra hunnerna strax sydost om Paris i det berömda slaget vid Katalauniska fälten.

Det nuvarande Ukrainska området kom svårt att härjas av hunnerna under närmare 80 år. Befolkningen fick asiatiska inslag i delar av området.

Perioden betraktas vara mycket mörk. Kanske kan drag i dagens folkkyrka ha påverkats från denna tid.

Hunnernas nederlag 451 ledde till ett återtåg av hunnerna. Med Attilas död uppstod splittring av makten och inre strider kom att uppta hunnerna.

Attila kallades "Guds gissel" i Europa.

Slaver (500 e.Kr -).

Slaverna tros ha kommit från området kring bergskedjan Karpaterna.

Redan omkring år 4.000 f.Kr fanns i Karpaterna en kultur som kallas *Trypillja*. Orten Trypillja ligger nära Kiev. Trypilljakulturen tros vara slavernas ursprung.

Sannolikt var det den första jordbrukskulturen i regionen.

Man har funnit stora boplatser med cirka 200 byggnader. Bruksföremål, en del gjorda av koppar, har också upphittats.

Slaverna började breda ut sig åt alla håll under 500-talet. Större delen av nuvarande Östeuropa och Ryssland kom att domineras av slaver.

De grekiska bröderna Kyrillos (827-869) och Methodios (826-885) utvecklade det kyrilliska alfabetet vilket passar slavernas ljudsystem.

En särskild slavisk mytologi har uppstått. "Folksjälen" anses vara annorlunda än den vi har i Västeuropa. Kanske sprungna ur det tuffa människoklimatet.

Kazarer 600-1000 e.Kr.

Under 600-900-talen härskade kazarerna i området mellan Svarta havet och Kaspiska havet inklusive Krimhalvön.

Kazarerna var ett turkisktalande herdefolk som kom från Centralasien. Kazarerna blev erbjudna att anta kristendomen men valde judendomen som religion. Judendomen hade kommit från judiska migranter som flytt från Konstantinopel.

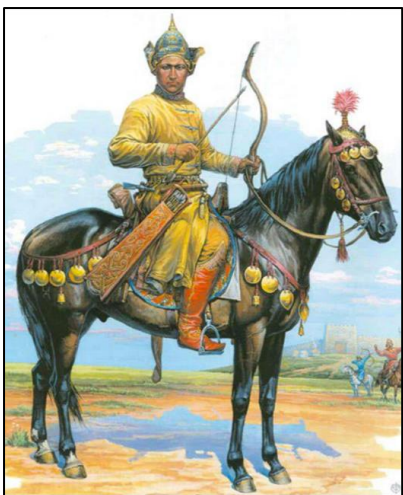
Arkeologiska fynd visar att Kazarerna begravdes enligt judisk ritual men dessutom ibland med människooffer.

Kazarerna blockerade norra Kaukasus och krävde tribut av dem som ville passera. Vikingar från Skandinavien tillhörde dem som fick ge tribut till kazarerna.

Genom att bygga fästningen Sarkel behärskade kazarerna området totalt. Kievkonungen Svjatoslav intog år 965 fästningen Sarkel och förstörde den nästan helt.

Kazarernas huvudstad hette Itil och låg vid Volgas utlopp. Omkring år 1050 förstördes huvudstaden och Kazarimperiet upphörde.

Kazarerna tvingades västerut. Ibland spekuleras det att Kazarerna skulle ha utgjort förfäder till de östeuropeiska judarna.

Ruskhaganatet (750-950 ca).

Den första statsbildningen i Ukraina/Ryssland förmodas ha uppkommit i slutet av 700-talet.

Ruskhaganatet blev namnet på den löst sammansatta staten som egentligen var en grupp stadsstater.

Befolkningen bestod av slaver, finsk-ugrer och nordiska folk.

En av de stora stadsstaterna i Ruskhaganatet var *Novgorod* som länge hade utgjort en viktig mittpunkt för handel.

Novgorod finns omtalat i gamla annaler. Staden hade tidigt ett befästningsverk som gav bra skydd under den tämligen laglösa tiden. Efter hand förstärktes skyddsmurarna vilka fortfarande står.

Ruskhaganatet skapade en första sammanhållande identitet i regionen. Tidigare härskade stammar mot vilka det endast fanns en inre lojalitet.

Kievriket (860-1240)

Kiev ligger oerhört strategiskt vid floder där handeln startade tidigt. Det var under 800-talet *Rurikdynastin* lade grund för en stark statsbildning.

Storfurste *Vladimir I* var den store statsbyggaren av Kievriket. Vladimir införde kristendomen i riket. Det lade grund till den östortodoxa kyrkan för hela östra Europa.

Vladimir blev helgonförklarad och betraktas näst intill som en av Jesu apostlar.

Överallt i östra Europa finns orter och kyrkor som bär Vladimirs namn.

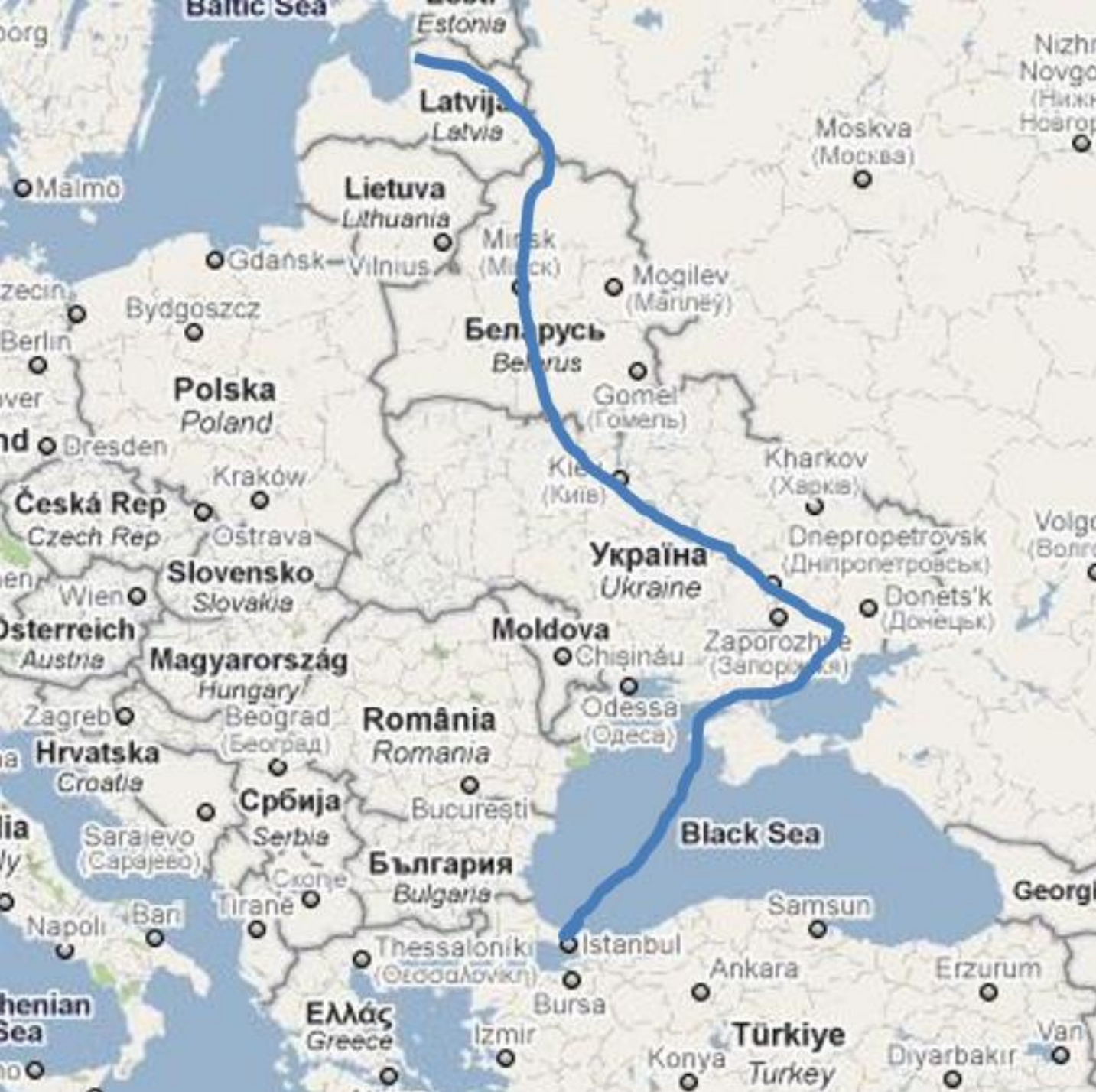
Kiev var länge rikets huvudstad. Genom konflikter mellan furstarna minskade Kievs betydelse. Istället kom staden Halitj i Galizien att dominera i väster och staden Vladimir i öster. Vladimir ligger öster om Moskva.

Vladimir 1 "den store"

Kiev utgjorde en för den tiden en modern stad.

Skandinaviska vikingar (8xx-10xx)

Skandinaviska vikingar tog vägen över Kiev och gick ofta i sold som soldater.

Vikingar deltog flera gånger i Kievrikets räder mot Konstantinopel.

Skandinaviska vikingar i handelsutbyte med invånare från Kievriket

Gyllene horden (1200-1502).

Från Mongoliet upprättade Djingis Khan (1162-1227 ca) ett av de största välden världen någonsin skådat.

Via överlägsen militär organisation, snillrikt tänkande och stor grymhet lyckades mongolerna lägga under sig stora befästa städer med tillhörande landsdelar.

Från Kina till Polen bredde de fruktade krigarna ut sig över ofattbart stora områden. Bara från Mongoliet till Kiev är avståndet 600-700 svenska mil. Dessa sträckor tog man sig på hästar och medförde förnödenheter.

Mongolerna erövrade Moskva 1238.

År 1240 hade mongolerna kommit till Kiev. Staden var känd över hela Europa. Kiev plundrades grundligt under stor förstörelse.

Västeuropeiska stater samlades vid Leigniz år 1241 för att söka stoppa mongolerna. Mongolerna utplånade den europeiska armén. Leigniz ligger på gränsen till dagens Polen och Tyskland.

Regionen runt Ukraina kom att ligga under mongolernas välde i cirka tre hundra år.

Gyllene Hordens huvudort var Saraj. Staden förstördes 1480 av ryssarna. Saraj låg nära den rysta staden Astrachan vid floden Volga.

Polska influenser 900-1300.

Under 900-talet hade Polen kristnats och landområdet enats under en central ledning. Dock splittrades ständigt landet genom arv och krig. Först under 1300-talet enades Polen ånyo.

Området i Ukraina, som ligger väster om floden Dnepr, blev starkt influerat av Polen.

I Polen dominerade adeln genom det utbredda feodalsystemet. Storgods ledda av sträng adel utnyttjade jordbruksbefolkningen i livegenskap.

I västra Ukraina antog adeln polska seder och bruk. De ganska fria ukrainska bönderna tvingades in i livegenskap som skapade spänningar och uppror inom regionen. De polska influenserna hatades av befolkningen i nämnda region.

Bland annat tvingades man anta katolicismen.

Polen hade kristnads redan 966

Grand Duchy of Lithuania (1386-1434)

Grand Duchy of Lithuania at its greatest extent in the 15th century, it was the largest state in Europe. It was a multi-ethnic and multi-confessional state with great diversity in languages, religion, and cultural heritage. The complete name of the state was Grand Duchy of Lithuania, Rus' and Samogitia. Up to 80 percent of the population in Grand Duchy were the ancestors of the Ukrainian nation and 20 percent of other people.

Historical maps of Ukraine

Det litauiska storfurstendömet 1386-1434.

Regionen kring nuvarande Litauen avr ett fattigt jordbruksland med få naturtillgångar.

Under 1200-talet enades stammarna i nuvarande Litauen. Fursten Mindaugas kröntes till kung år 1253. Kungen övergick till kristendomen men återgick snart till tidigare religion.

Det krävdes starka ledare för enandet. Splittring uppstod snart mellan arvingarna. Det var svårt att hålla ihop väldet där allt byggde på en stark familj.

Landet hade inget eget skriftspråk eller egen litteratur vid enandet. Tyska språket trängde in via erövringar i väster.

Med expansionen österut influerades språket allt mer av det slaviska. Den östliga expansionen underlättades av att befolkningen där ogillade de muslimska tartarerna som härskade (Gyllenen Horden).

Kristnandet av regionen hade stor betydelse och har illustrerats av konstnärer.

Det litauisk-polska samväldet 1386-1654.

År 1386 genomfördes en personalunion mellan Litauen och Polen. Den polska drottningen Jadwigas gifte sig med sig med storfursten Jagiello.

År 1569 stärktes unionen ytterligare formellt.

Det skedde hela tiden uppror inom regionen Ukraina. Särskilt var de fria och mäktiga kosackerna en stor fara. Kosackernas ledare kallades vanligen hetmaner.

År 1591 gjorde hetmanen Bohdan uppror och hela Ukrainaområdet lades under kosacker.

Kosackerna behövde en stark allierad och lade sig under Moskvarikets beskydd år 1654.

Det polsk-litauiska samväldet år 1619.

De frihetsälskande kosackerna har ofta gjort uppror mot överheten..

Ukrainian Cossack Hetmanate and Russian Empire (1751)

In the 18th century the territory of the Cossack Hetmanate was limited to Left-bank Ukraine. Hetmanate was granted a wider autonomy in the Russian Empire until 1768. In 1764 the autonomy of the Cossack state and the post of hetman were abolished by Catherine II of Russia.

Historical maps of Ukraine

Hetmanatet 1649-1775.

Kosacker i Zaporizjaregionen hade ett eget autonomt rike i över hundra år i dagens nuvarande södra Ukraina.

Med "hetmanat" menas ungefär hövdingadöme.

Det var från denna region som upproren leddes mot härskarna från Polen-Litauen.

År 1591 gjorde hetmanen Bohdan uppror och hela Ukrainaområdet lades under kosacker.

Hetmanatet behövde en stark allierad och lade sig under Moskvarikets beskydd år 1654.

Ukraina delat 1667.

Trots att kosackerna ledde upproret togs beslut över deras huvuden att dra en linje mellan Moskvaväldet och Polens intressen.

Delar av östra nuvarande Ukraina kom in i den ryska maktsfären och det västra i Polen-Litauens.

I Ukraina kallas den efterföljande tiden för "ruinen".

Ett försök från kosackernas sida att frigöra sig från rysk dominans gjordes vid Karl XII slag vid Poltava 1709. Hetmanen Mazepa ställde sig på svenskarnas sida. Med nederlaget för Karl XII dödades Mazepa med familj och kosackerna kom aldrig riktigt igen.

Slaget vid Poltava 1709.

Moskvariket (1283-1547).

Jurij Dolgorukij (1099-1157 ca) anlade år 1156 en borg på en kulle med skog. Borgen heter idag Kreml.

Det var en borg mitt i storskogen bredvid en flod. Borgen byggdes med träpallisader. I staden byggdes blockhus och en kyrka.

Den ortodoxa kristendomen hade nått Moskva som staden kom att heta. Moskva var en stadsstat likt andra urbana orter på den tiden.

Moskva erövrades och förstördes många gånger. Vid flera tillfällen brann staden ned. Men det strategiska läget gjorde att Moskva återuppstod.

Furst Dmitrij Donskoj förstärkte Kreml med en vit stenmur. Muren kom att skydda invånarna under flera beläringar.

År 1380 tågade Donskoj mot mongolerna. I ett stort slag vid floden Don visade man att mongolerna inte var oövervinnliga.

Tack vare ett förräderi lyckades tartarer erövra och plundra Moskva 1382. Staden brändes och 24.000 lik kunde räknas. Under flera hundra år utkämpades våldsamma slag mot mongoler och tartarer.

Först med Ivan III (1440-1505) kunde mongolernas ok kastas av. Delvis tack vare inre splittring hos fienden.

Moskvariket bestod under lång tid endast av det mörkgröna området på kartan. Successivt expanderade Moskvariket inom det ljusgröna området.

Ryssland fortsatte expandera.

Ryssarna fortsatte expandera åt alla håll. Greppet om regionerna i väster hårdnade.

Polen delades 1793 och 1795 varvid Ryssland fick nästan hela Ukraina. Galizien längst i väster tilldelades Österrike.

I söder längs Svarta havet och på Krim levde krimtatarer ganska fritt.

Sibiens erövring var äventyrlig

Ukraina som provins till Ryssland.

Östra Ukraina hade kommit under Rysslands domäner i slutet av 1600-talet.

Västra Ukraina införlivades som provins i Ryssland i samband med att Polen delades i slutet av 1700-talet. Galizien i väster tillföll Österrike-Ungern. Senare kom Galizien att tillhöra Polen. Vitryssland (Belarus) delades mellan Ryssland och Polen.

Större delen av Ukraina kom ofta nedsättande av ryssarna benämnas "Lillryssland".

Under 1800-talet började ett nationellt uppvaknande i provinsen Ukraina. Intelligentian i Ukraina utmanade det ryska styret. Frihetsförsöket slogs ned och deltagarna deporterades.

Konkurrens rådde också mellan olika fraktioner. En rörelse var panslavister som sökte ena större delen av alla slaviska folk.

Staden Lviv blev centrum för ukrainsk nationalism. Lokalt utgjorde universitetet den centrala drivkraften.

Industrialiseringen i Ukraina i slutet av 1800-talet medförde inflyttning till städerna. De miljontals bönderna blev en arbetarklass med en viss förryskning.

Undervisning förbjöds på ukrainska. Även böcker och tidningar tilläts bara på ryska. Detta förbud upphörde 1905.

Vy över den vackra staden Kiev.

Krimkhanatet erövrades av Potemkin under Katarina II.

Regionen direkt norr om Svarta havet var länge fritt från Moskvas inflytande. Där härskade Krimkhanatet.

Krimkhanatet var en rest av mongolväldet.

Under 1780-talet erövrade ryssarna successivt hela delen mot Svarta Havet inkluderat Krim. Ständiga konflikter rådde med Osmanska riket.

Det var Katarina den storas favorit Potemkin som ledde expansionen.

Ryssarna grundade flera nya städer i området.

Nya folkgrupper uppmuntrades att bosätta sig i regionen. Svenskar från Dagö i Estland grundade "Gammalsvenskby".

Många tyska familjer emigrerade också till det bördiga landet.

Erövringen av Krim var våldsam..

Första världskriget bröt ut 1914.

Tyskland i allians med den dåvarande stormakten Österrike-Ungern kom i krig med Ryssland.

Ukraina ingick i det ryska tsarväldet.

Kriget gick dåligt för Ryssland.

Deserteringar skedde i stor omfattning. Soldaterna mistroende officerare och Rysslands ledning.

Ryska soldater som krigsfångar.

Revolution i Ryssland 1917 ledde till inbördeskrig.

I februari 1917 startade den ryska revolutionen. I oktober samma år tog bolsjevikerna ("de röda") över revolutionen.

Ryssland lyckades sluta separatfred med Tyskland i Brest-Litovsk. Tyskland fortsatte dock erövringen eftersom fredsvillkoren inte ansågs uppfyllda.

Så gott som hela Ukraina låg under Tysklands överhet.

På västfronten slöts fred 11 november 1918. Första världskriget var över. Tyskland tvingades lämna erövringarna i öst.

I Ryssland utbröt inbördeskrig mellan de vita och de röda.

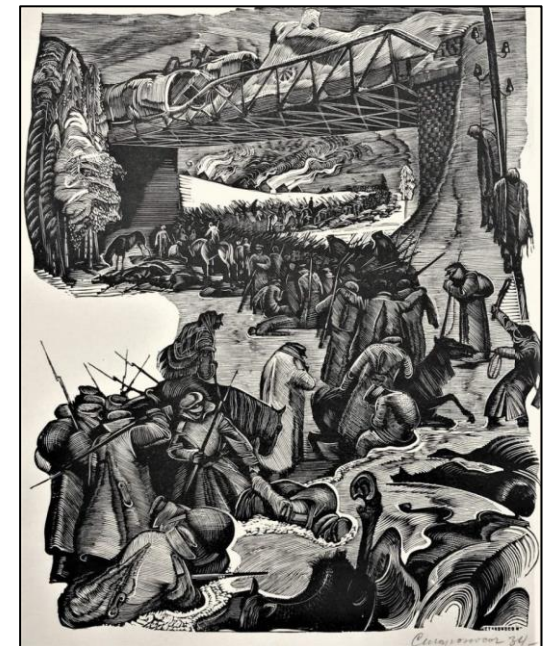
Ukraina under ryska inbördeskriget.

Under inbördeskriget behärskades södra Ukraina länge av den vita armén. I norr hade röda armén framgång.

Ukraina härjade brutalt av både de vita och de röda.

Kriget pendlade mellan erövringar och återerövringar i vågor. Massakrer, förstörelse, skövlingar och svält följde i varje våg.

Omfattande folkförflyttningar skedde löpande.

Kiev utropade sig som självständigt i januari 1918.

Tsarens minskade grepp över landet iaktogs i Kiev.

En riksdag samlades i Kiev i slutet av 1917. Detta ledde till Ukraina utropade sig som självständigt i januari 1918.

Ukrainare som vart trogna bolsjevikerna utropade en egen regering i Charkiv. Målet var att kvarstå under Moskvas kontroll.

Handlingarna ledde till inbördeskrig. Svält och hungersnöd kom att råda 1921-1922.

Fred kunde slutas i Riga 1921. Ukraina delades. Västra delarna av Ukraina tillföll Polen. Resten av Ukraina hamnade hos Sovjetunionen.

Bolsjevikerna breddade ut sig över hela Ryssland.

Det som startat med en revolution i St Petersburg 1917 ledde till att ett enormt kommunistiskt imperium bildades.

I det ryska imperiet kom Ukraina att ingå.

Bilderna visar i tre steg utbredningen av de rödas makt.

Europa 1923.

Kollektivisering och folkfördrivning i Ukraina.

I Ukraina ägdes stora jordbruksytor av "kulaker". Det var självständiga storbönder.

Stalin var Sovjetunionens diktator. Han kollektiviserade jordbruket i stora kolchoser.

Miljontals ukrainare tvångsförflyttades eller deporterades.

Svält i det bördiga Ukraina 1932-1933.

Under åren 1932-1933 rådde missväxt i Ukraina. Jorden hade också missköts genom kollektiviseringen.

Det mat som producerades beslagtogs av ryssarna.

I brist på utsäde blev skördarna allt mindre.

Fruktansvärd svält uppstod. Undanhållande av mat bestraffades grymt. Många gånger via direkta avrättningar.

Folk tvingades äta gräs, blad, halm. Kannibalism förekom.

Miljontals människor avled. Man uppskattar att mellan 3 och tio miljoner människor dog.

Andra världskriget. Tyskarna som befriare?

År 1939 slöts Molotov-Ribbentropakten mellan Ryssland och Tyskland. Vi detta tillfälle fastställdes dagens gränser för Ukraina. Dock tillkom Krim först 1954 då Chrustjov utsågs till partiordförande i kommunistpartiet.

Tyskland bröt pakten med Ryssland 1941 då naziregimen i juni sände in cirka fyra miljoner soldater österut. Ukraina ockuperades.

Många ukrainare såg Tyskland som befriare på grund av utrensningar, svält, deporteringar mm från kommunisterna.

Men tyskarna gick våldsamt fram i Ukraina. Motståndsrörelser och partisanverksamhet uppstod med brutal hämnd mot befolkningen.

Stora delar av böndernas skörd beslagtogs. Man uppskattar att 2,2 miljoner människor deporterades till andra delar av tyska riket.

Andra världskrigets slut.

Ryska armén inkluderat folk från Ukraina drev ut nazisterna med oerhörda förluster.

Stalin var misstänksam mot ukrainare och fortsatte utrensningarna. Arbetslägren i Sibirien mottog på nytt oskyldiga människomassor. Sällan återkom någon från arbetslägren.

På Krim gick ryssarna ofattbart hårt mot tatarerna. I boskapsvagnar fördes tatarerna till Sibirien. 100-tusentals dog. Det sågs som en hämnd från ryssarna för att tatarerna skulle ha hjälpt tyskarna under kriget.

Jorden på Krim övertogs av ryssar.

Efter Stalins död 1953 kunde en del tatarer flytta tillbaka till Krim.

Ukrainas självständigt 1991.

Efter Stalins död blev det politiska klimatet mildare. Dock blev ukrainska inte längre obligatoriskt i skolundervisningen.

I västra Ukraina verkade den grekisk-ortodoxa kyrkan för större självständighet.

I Donbas strejkade man för att motverka inflytandet från Moskva.

Sovjetunionen sönderföll 1991. Ukraina och flera andra stater blev självständiga.

OSS, Oberoende Staters Samväld, bildades 1991. OSS syfte var ekonomiskt samarbete mellan stater som tidigare ingick i Sovjetunionen utom de Baltiska staterna och Georgien.

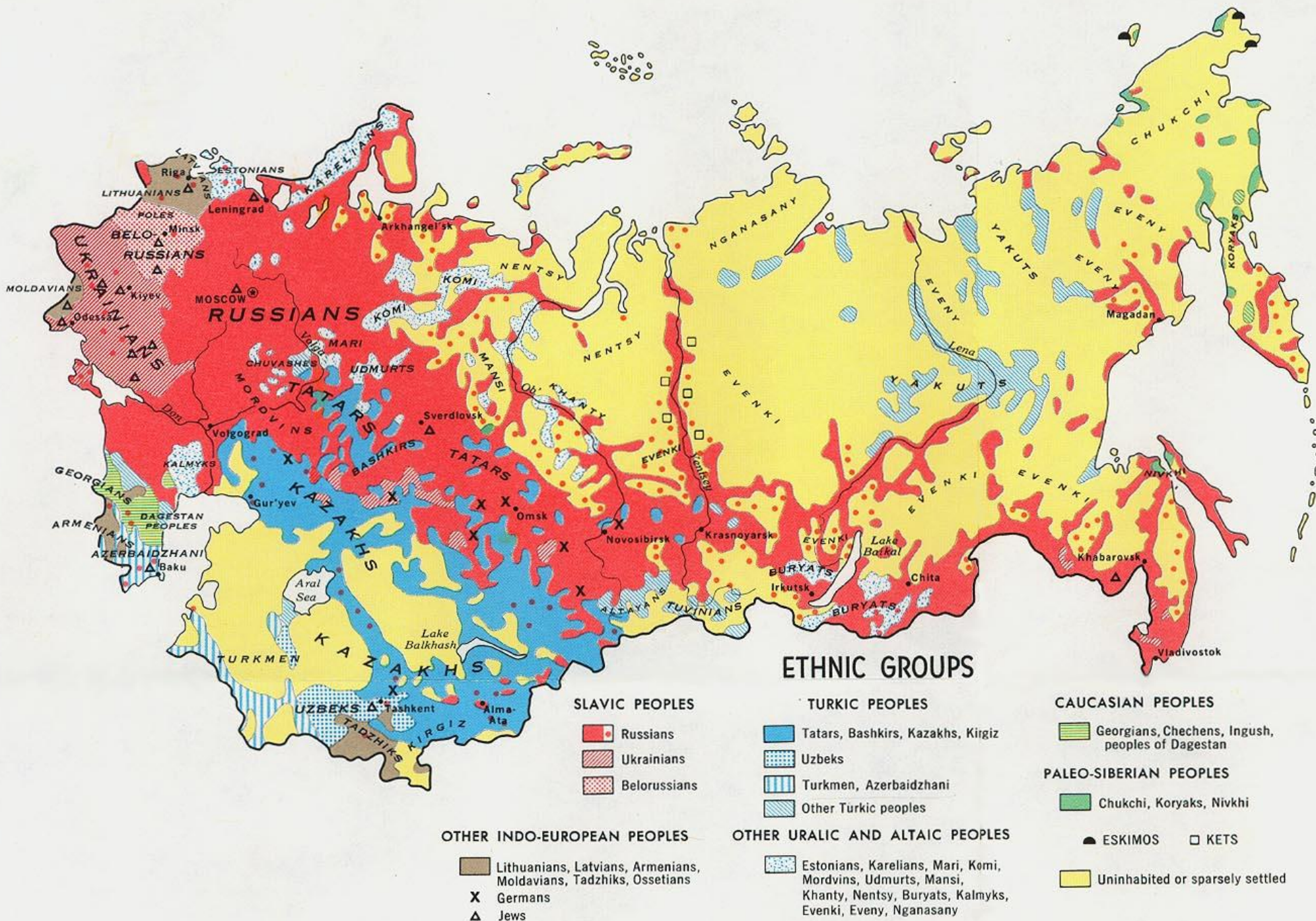
Vitrysslands huvudstad Minsk valdes som huvudsäte för OSS. Troligen valdes Minsk för att göra Rysslands inflytande mindre.

Blandade etniska grupper.

Trakterna norr om Svarta havet har genomkorsats av mängder av olika folk.

Förutom fördrivningar av etniska grupper har självklart också grupper blandats upp.

Biden illustrerar mångfalden etniska grupper.

Den orange revolutionen 2004.
En oblodig revolution år 2002 ledde till friare val och mindre beroende av Ryssland.

Brytning mellan väst- och östkyrkan 1054.

Påven och patriarken av Konstantinopel bannlyste varandra år 1054. En brytning som delade den kristna världen under drygt 1000 år.

Gränsen mellan den västliga och östliga kyrkan kom att gå rätt genom vissa länder på Balkan.

Olika tankevärldar uppstod.

Idéhistoriker hävdar att brytningen mellan kyrkorna kom att särskilja tankevärlden mellan väst och öst.

Via latinska språket kom väst att samspråka om ideal, levnadsregler, samhällsstyrning, juridik, kultur och andra områden som påverkar hur vi människor tänker. Öst gick miste om denna utveckling.

Den östliga kyrkan vände sig inåt i andlig fromhet utan politiskt engagemang. I väst kom kyrkan att emellanåt att ha en aktiv hållning i politiska frågor.

Skolsystemen fick olika syften i öst och väst. "Bildning" kom att utgöra ett stort inslag i väst medan öst inte alls betonade ämnet.

Referenslitteratur.

Anne Applebaum: Gulag. De sovjetiska lägrens historia.

Neal Ascherson: Svarta havet.

Margareta Attius Sohlman: Tro och tanke i Europas mitt. Brytpunkter och gränsöverskridanden.

Antony Beevor: Ryssland – revolution och inbördeskrig 1917-1921.

Per Beskow m.fl.: Den kristna kyrkan.

Per-Arne Bodin: Ryssland – idéer och identiteter.

Lars Elgklou: Tsarernas Ryssland.

Karin Bojs: Min Europeiska familj.

Kim Esmark m.fl.: Tusen år i Europa. Band 1-3.

Bengt Jangfeldt: Vi och dom. Om Ryssland som idé.

Sanimir Resic: En historia om Balkan.

Nicolaus Rockberger: Mitt i Europa.

Simon Sebag Montefiore: Potemkin och Katarina den stora.

Stockholms universitet: Bred genetisk variation på Pontis-kaspiska stäppen.

Utrikespolitiska Institutet: Ukrainas äldre historia.